

משפט פלילי סדר הדין הפלילי - עיכוב הליכים	הנחיות היועץ המשפטי לממשלה
עיכוב הליכים פליליים	תאריך: כ"ט ניסן התשמ"ד, 1 מאי 1984 עדכון: כ"ט סיון התשס"א, 20 יוני 2001 י"א אלול התשס"ג, 8 ספטמבר 2003 מספר הנחיה: 4.3030 (51.000)

עיכוב הליכים פליליים

תוכן עניינים

1	1. הסמכות
1	2. מהות הסמכות
1	3. הגשת הבקשה
3	4. הטיפול על-ידי הגוף התובע
4	5. הטיפול בפרקליטות המדינה
5	6. פגישה עם הנאשם או בא-כוחו
6	7. בירור נוסף לפני קבלת ההחלטה
8	8. ההחלטה
9	9. עיכוב הליכים בקובלנות פרטיות
9	10. עיכוב הליכים בשל חוסר אפשרות לאתר עד תביעה
12	נספחים

עיכוב הליכים פליליים**1. הסמכות**

- 1.1. חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982, קבוע בסעיף 231 (א) כי "בכל עת שלאחר הגשת כתב אישום ולפני הכרעת הדין, רשאי היועץ המשפטי לממשלה בהודעה מנומקת בכתב לבית-המשפט, לעכב את הליכי המשפט".
- 1.2. לפי סעיף 231(ב) לאותו חוק, רשאי היועץ המשפטי לממשלה לאצול למשניו ולמנהל תחום עיכוב הליכים בפרקליטות המדינה את הסמכות לעכב הליכי משפט. היועץ המשפטי לממשלה אצל סמכות זאת למשניו ולמנהל תחום עיכוב הליכים, כפי שפורסם בילקוט הפרסומים.
- 1.3. לפי סעיף 232 לאותו חוק, רשאי היועץ המשפטי לממשלה לחדש הליכים שעוכבו. חידוש ההליכים ייעשה בהודעה בכתב לבית-המשפט, כל עוד לא עברו, מיום שעוכבו ההליכים, חמש שנים בפשע או שנה אחת בעוון.

2. מהות הסמכות

- 2.1. ההחלטה לעכב הליכים תינתן רק על יסוד טעמים יוצאי דופן, הנובעים מנסיבות מיוחדות של העבירה או מנימוקים אישיים מיוחדים של הנאשם.
- 2.2. הסמכות לעכב הליכים מופעלת באופן חריג. הכלל הרחב הוא שהיועץ המשפטי לממשלה (להלן, היועץ המשפטי לממשלה - לרבות מי שהואצלה לו הסמכות לעכב הליכי משפט), אינו מהווה מעין ערכאת ערעור, הבודקת מחדש את החלטת התובע להגיש כתב אישום, כדי לברר אם קיימות ראיות מספיקות להגשת האישום או אם קיים עניין לציבור בהגשת האישום. בדרך-כלל, טענה כי ראיות התביעה אינן אמינות או אינן מספיקות, לא תצדיק עיכוב הליכים. ההכרעה בין גרסאות עובדתיות סותרות, לאחר שהוגש כתב האישום, מופקדת בידי בית-המשפט, השומע את העדים ובודק את יתר הראיות. כמו כן, טעמים שיש בהם כדי לרכך את חומרת העבירה, כגון, רקע אישי של הנאשם או מצב בריאותו של הנאשם, בדרך-כלל יש להם מקום בבית-המשפט, בעת הטיעון לעונש, אך אין בהם כדי להצדיק עיכוב ההליכים.

3. הגשת הבקשה

- 3.1. בקשה לעיכוב הליכים תוגש על-ידי הנאשם, או על-ידי עורך הדין שלו או, במקרים מיוחדים וחריגים, על-ידי אדם אחר מטעמו.
- 3.2. במקרים מיוחדים וחריגים רשאי גם תובע לבקש עיכוב הליכים מטעמים מיוחדים שיירשמו, כגון, שעד תביעה חשוב נעלם או שיש קושי חמור בהעדתו (ראו להלן, סעיף 10 להנחיה).

במקרים בהם הנאשם עצמו נעלם יש לפעול לפי האמור בסעיף 94א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982, העוסק בהתליית הליכים באין אפשרות להביא הנאשם להמשך משפטו וחידושם. ראו בעניין זה הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.3011 "התליית הליכים בשל חוסר אפשרות לאתר עד".

3.3. הבקשה לעיכוב הליכים תוגש ליועץ המשפטי לממשלה באמצעות הגוף התובע, כלומר -

3.3.1) מקום שהתובע הוא תובע משטרתי - באמצעות יחידת התביעות במרחב בו נערכה החקירה או הוגשה התביעה;

3.3.2) מקום שהתובע הוא פרקליט מפרקליטות מחוז - באמצעות פרקליט המחוז;

3.3.3) במקרה אחר - באמצעות הגוף שהגיש את כתב האישום, כגון, אגף המכס ומס ערך מוסף, תביעה עירונית, יחידות תביעה של משרדי ממשלה.

3.4. הגשת בקשה שלא באמצעות הגוף התובע, כאמור, תגרום להשהיית הטיפול בבקשה ועלולה לפגוע בנאשם.

3.5. בקשה אשר הוגשה שלא באמצעות הגוף התובע, אלא במישרין ליועץ המשפטי לממשלה או לפרקליטות המדינה, ינהגו בה כדלקמן:

3.5.1) אם המבקש אינו עורך-דין, תשלח פרקליטות המדינה את הבקשה אל הגוף התובע שבטיפולו מצוי העניין ותבקשו להמציא לה את כל החומר שבידו עם חוות דעתו המנומקת. הודעה על כך תישלח למבקש (נספח מס' 1).

3.5.2) הוגשה הבקשה על-ידי עורך-דין, תחזיר אליו פרקליטות המדינה את הבקשה בצירוף טופס מיוחד לעניין זה (נספח מס' 2).

3.6. בקשה לעיכוב הליכים תוגש בהקדם האפשרי, סמוך ככל שניתן למועד בו קיבל הנאשם את כתב האישום.

3.7. בקשה לעיכוב הליכים תוגש בכתב, תפרט את הטעמים לבקשה ויצורפו אליה כל המסמכים אשר לדעת המבקש יש בהם צורך או תועלת כדי לבסס או לחזק את הבקשה.

3.8. בקשה שהוגשה לאחר הכרעת הדין על-ידי בית-המשפט, תוחזר למבקש עם הודעה, שעל-פי סעיף 231(א) לחוק סדר הדין הפלילי, אין סמכות לעכב את ההליכים במקרה כזה.

4. הטיפול על-ידי הגוף התובע

4.1. אם טרם הוגש כתב אישום, ולפי החוק עדיין לא קמה הסמכות לעכב הליכים, רשאי הגוף התובע להתייחס לבקשה כאילו היא בקשה להימנע מהגשת אישום, ואם יראה לנכון יוכל להחליט על סגירת התיק.

4.2. אם הוגש כתב אישום, הגוף התובע יבדוק את הבקשה וישלחנה עם התיק המקורי ועם חוות דעתו המנומקת אל פרקליטות המדינה, כאמור להלן:

(4.2.1) באישום שהגישה התביעה המשטרתית - ראש לשכת התביעות ביחידה המטפלת ישלח את החומר אל פרקליטות המדינה, המחלקה לעיכובי הליכים, בצירוף טופס שבו תמצית העובדות, נימוקי הבקשה והמלצה מנומקת של המשטרה.

(4.2.2) באישום שהגישה פרקליטות המחוז - הפרקליט המטפל בתיק יביא את המלצותיו בפני פרקליט המחוז (על גבי טופס, שדוגמתו מובאת בנספח מס' 3), וזה יעביר את החומר בצירוף המלצתו המנומקת לפרקליטות המדינה, המחלקה לעיכובי הליכים.

(4.2.3) באישום שהגיש תובע אחר - היועץ המשפטי של הגוף התובע ישלח את החומר, בצירוף המלצתו המנומקת, אל פרקליטות המדינה, המחלקה לעיכובי הליכים.

(4.2.4) הגוף התובע יעביר את התיק עם חוות-דעתו לפרקליטות המדינה תוך שלושים ימים מיום קבלת הבקשה לעיכוב הליכים.

4.3. מעקב אחר מועד המשפט

(4.3.1) הגוף התובע יברר בהקדם אם נקבע מועד למשפט.

(4.3.2) תיק שנקבע בו מועד למשפט, יתן התובע עדיפות לטיפול בבקשה לעיכוב הליכים באותו תיק, כדי למנוע דחיית המועד שנקבע.

(4.3.3) נקבע מועד למשפט, יציין זאת הגוף התובע באופן בולט בחומר המועבר אל פרקליט המדינה, הן על גבי כריכת התיק והן בגוף חוות הדעת.

(4.3.4) שבועיים לפני מועד המשפט, אם טרם קיבל הגוף התובע הודעה על החלטת היועץ המשפטי לממשלה, יפנה התובע לגורם המינהלי המרכז את הטיפול בפרקליטות המדינה בטלפון או בפקס, כדי לברר מהי ההחלטה, או כדי לזרז קבלת החלטה לפני מועד המשפט, ולבקש החזרת תיקים לצורך ניהול המשפט. התיקים יוחזרו לגוף התובע במהירות, אלא אם יש יסוד להניח שתינתן החלטה לעכב את ההליכים.

4.3.5) אם המשפט עומד בפני סיום, ידאג התובע לכך שלא תתקבל הכרעת-דין בטרם היה סיפק בידי היועץ המשפטי לממשלה או המשנה ליועץ המשפטי לממשלה להחליט בבקשה לעיכוב ההליכים. המדובר בזכות שניתנה על-ידי המחוקק לנאשם ויש לעשות ככל הניתן למיצויה.

4.3.6) הגורם המחליט יתן דעתו לדחיפות הטיפול ויעשה מאמץ לסיים הטיפול בהקדם.

4.4 דחיית מועד המשפט

4.4.1) בדרך-כלל, תובע לא יסכים לדחיית הליכי משפט בשל הגשת בקשה לעיכוב הליכים, ובמיוחד יעמוד על המשך ההליכים במועדס מקום שהיה שיהוי בהגשת הבקשה והבקשה הוגשה סמוך למועד המשפט.

4.4.2) תובע רשאי להסכים לדחיית הדיון במשפט, או לבקש דחיה, במקרים חריגים בלבד, כגון, כאשר הבקשה לעיכוב הליכים הוגשה ללא שיהוי אך היא מחייבת בירור ממושך (במקרים בהם נתבקש תסקיר של שירות המבחן וכדומה) או כאשר יש יסוד להניח שהבקשה תיענה בחיוב, או כאשר התובע עצמו ביקש לעכב את ההליכים.

4.4.3) נדחה מועד המשפט - יודיע התובע על התאריך החדש לפרקליטות המדינה.

4.5 הודעה לבית-המשפט

קיבל התובע הודעה על עיכוב ההליכים, ינקוט בצעדים הדרושים כדי שההודעה תועבר לתיק בית-המשפט בהקדם האפשרי, ולא ימתין עד למועד הדיון. ההודעה בדבר עיכוב ההליכים בחתימתו של הגורם המחליט תוגש על-ידי הגוף התובע לבית-המשפט. במקביל, ישלח לבית-המשפט בו מתנהל התיק מכתב ממזכירות פרקליטות המדינה בדבר עיכוב ההליכים.

5. הטיפול בפרקליטות המדינה

5.1) הטיפול בבקשות עיכוב הליכים במשרד המשפטים ירוכז בפרקליטות המדינה.

5.2) עם קבלת הבקשה יפתח מיד בארכיב פרקליטות תיק "עיכוב פעולות" (בכריכה ירוקה) שבו תתויק בקשת העיכוב כל תיק יירשם ויקבל מספר שוטף. הספירה תתחיל מחדש בכל שנה, והיא תירשם בלוחסן בצד רישום השנה (דוגמא: 1/83/7).

5.3) אם נקבע מועד למשפט, יציין הארכיב את המועד על גבי כריכת התיק ויצמיד לכריכה פתק אדום, שיציב על הצורך לתת עדיפות לטיפול באותו תיק.

- 5.4. ארכיב הפרקליטות יקיים מעקב אחר הבקשות, באמצעות תוכנה ממוחשבת, אשר יחזיר את התיק לבדיקה ולמשלוח תזכורת לפרקליט המטפל בתיק מדי שבועיים או במועד אחר לבקשת הפרקליט המטפל ובמידת הצורך גם לגוף התובע, בהתחשב בנסיבות העניין.
- 5.5. מנהל המחלקה לעיכובי הליכים בפרקליטות המדינה יקבע את הפרקליטים שיטפלו בתיקים.
- 5.6. הפרקליט המטפל בתיק, יבדוק את התיק ויחווה דעתו על הבקשה. הפרקליט יציין על גבי כריכת התיק את סוג העבירה (פשע או עוון) ויעביר אותו עם חוות דעתו להחלטת היועץ המשפטי לממשלה - בתיקים שהם פשע, או להחלטת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה בתיקים אחרים.
- 5.7. ניתנה החלטה בתיק, בין לחיוב ובין לשלילה, תישלח הודעה על כך למבקש והעתק ממנה, בצרוף תיק התביעה, לגוף התובע.
- 5.8. העתק מההחלטה יישלח גם לאלה:
- (5.8.1) לשירות המבחן, כאשר השירות הגיש בקשת תסקיר קודם ההחלטה, או כשיש להחלטה השלכה על פעולת השירות;
- (5.8.2) לקובל - כאשר מדובר בהליך פלילי שהחל בקובלנה פרטית, והוחלט לעכב את ההליכים;
- (5.8.3) למתלונן - אם הביע עמדתו לעניין הבקשה לעיכוב הליכים והוחלט לעכב את ההליכים.
- כמו כן יישלח העתק מההחלטה לגופים נוספים, כגון, פרקליט צבאי ראשי כשמדובר בחייל או לממונה על המשמעת בשירות המדינה כשמדובר בעובד המדינה, או המתלונן באותו תיק שעמדתו נתבקשה לפני קבלת ההחלטה (ראו להלן סעיף 7.4).

6. פגישה עם הנאשם או בא-כוחו

- 6.1. כאמור, הבקשה לעיכוב הליכים תוגש בכתב, ובדרך-כלל לא יהיה מקום לפגישה בין המבקש או בא-כוחו לבין הפרקליט המטפל בתיק או בעל הסמכות להחליט בבקשה, לצורך הוספת טענות בעל פה. טעם עיקרי לכך הוא ריבוי הבקשות לפגישות כאלה. קיום הפגישות כמבוקש יגרום לדחיות ממושכות בקבלת ההחלטות בתיקים אלה ובעקיפין ישבש גם את עבודת בתי-המשפט. טעם נוסף הוא, שבדרך-כלל ניתן להעלות על הכתב את כל הטעמים, ולצרף אליהם את כל המסמכים, התומכים בבקשה לעיכוב ההליכים.

לפיכך, יניח הפרקליט המטפל בבקשה לעיכוב הליכים, כי הבקשה כוללת את כל הטעמים והמסמכים התומכים בעיכוב, ולא ידחה את הטיפול בשל בקשה לקיום פגישה עם הנאשם או בא-כוחו.

6.2. אם לאחר הגשת הבקשה לעיכוב הליכים נשתנו הנסיבות ונוספו טעמים שיש בהם כדי לחזק את הבקשה, יציג אותם הנאשם או בא-כוחו בכתב, ולא תהיה זו עילה לקיום פגישה עם הפרקליט המטפל בתיק.

7. בירור נוסף לפני קבלת ההחלטה

לפני קבלת ההחלטה לגבי הבקשה לעיכוב ההליכים אפשר, בנסיבות מיוחדות, שהיועץ המשפטי לממשלה יפעל, אם בעצמו ואם באמצעות הפרקליט המטפל בתיק, לעריכת בירור נוסף, כגון:

7.1. תסקיר משירות המבחן:

הזמנת תסקיר משירות המבחן לגבי המבקש או קיום התייעצות עם שירות המבחן לעניין התנאים הראויים לעיכוב ההליכים או לעניין הנחיית התביעה בהחלטה הדוחה בקשה לעיכוב ההליכים. לעניין זה, ראו תקנות העמדת עבריינים במבחן (תסקיר קצין מבחן), התשי"ח - 1958, תקנה 4.

הפניה לשירות המבחן תהיה במקרים חריגים, דוגמת אלה:

7.1.1) בנאשם קטין (עד גיל 18) יתבקש תסקיר משירות המבחן לנוער.

7.1.2) כשמדובר בנאשם צעיר (אף שאינו קטין), ללא הרשעות קודמות, בעבירה שאינה חמורה והנסיבות אינן מעידות על אופי פלילי - לצורך הכרעה בשאלת אם רצוי לעכב את ההליכים ומה הם התנאים הראויים לעיכוב, או לצורך המלצה לתביעה באשר להרשעה או לעונש.

7.1.3) כשאופי העבירה או נסיבותיה מצביעים לכאורה על כך שהצורך בהתערבות טיפולית, כגון, פיקוח שירות המבחן או טיפול רפואי בין כתנאי לעיכוב ההליכים ובין באמצעות בית-המשפט, גובר על ההיבט העונשי.

7.1.4) בנסיבות מיוחדות המצדיקות לכאורה עיכוב ההליכים בתנאי של קשר עם שירות המבחן, כגון, כשיש להעדיף שירות לתועלת הציבור או טיפול קצין מבחן במסגרת עיכוב ההליכים משום שהמשך ההליכים עלול לגרום למבקש נזק מיוחד, או כאשר התגובה ההולמת לעבירה היא שירות לתועלת הציבור אולם לא ניתן להפעילו בצו בית-המשפט במקום מגורי המבקש ולפיכך יש הצדקה לעשות שימוש לעניין זה בתקנה 8 לתקנות העמדת עבריינים במבחן (שירות המבחן), התשי"ט - 1959.

7.1.5) כאשר מדובר בתלונה על עבירה כלפי בני משפחה, ולמהות היחסים בין בני המשפחה עשויה להיות השפעה מכרעת על ההחלטה בבקשה לעכב את ההליכים.

שירות המבחן יגיש את התסקיר תוך ארבעים וחמישה ימים מיום קבלת הבקשה לתסקיר.

7.2. הפסיכיאטר המחוזי: לפי הצורך, בהתייעצות עם מנהל המחלקה לעיכובי הליכים בפרקליטות המדינה ובאישורו, ניתן לפנות אל הפסיכיאטר המחוזי לשם בקשת הערכה לגבי המצב הנפשי של הנאשם.

7.3. עמדת הנאשם: הזמנת עמדתו של הנאשם כלפי הבקשה לעכב את ההליכים, כשהבקשה הוגשה שלא על ידו או על-ידי בא-כוחו אלא, לדוגמא, על-ידי פרקליט המחוז.

7.4. תגובת המתלונן:
7.4.1) ככלל, אין מקום לבקש את תגובת המתלונן, אלא במקרים מיוחדים.

במקרה של קובלנה יש לבקש את תגובת המתלונן-הקובל, אם הנטיה היא לעכב את ההליכים (ראו סעיף 9 להלן).

נפגע עבירת מין או אלימות זכאי לקבל הודעה על כוונה לעכב הליכים, במסגרת זכותו לקבל מידע על פרטים נוספים בהליך הפלילי בקשר לעבירה ממנה נפגע; וכן זכאי הוא שתינתן לו הזדמנות להביע את עמדתו בעניין בכתב, לפני קבלת ההחלטה על עיכוב ההליכים (סעיף 8(ג)2) וסעיף 16 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א - 2001).

7.4.2) מתלונן שלא נשאל על עמדתו, אך נודע לו על ההחלטה לעכב את ההליכים, והוא מבקש שהחלטה זאת תיבדק מחדש, זכאי לכך שבקשתו תישקל ותישלח אליו תשובה מנומקת.

7.5. התייעצות עם רשות משמעת:

כאשר הנאשם הוא עובד המדינה, ומיוחסת לו עבירה הקשורה למילוי תפקידו כעובד המדינה, ראוי לבקש עמדתו של הממונה על המשמעת בשירות המדינה, ובין היתר, יש לבקש דעתו כאשר לכאורה ראוי להתנות את עיכוב ההליכים בהעמדת המבקש לדין משמעת. בנסיבות מיוחדות ניתן לדחות את ההחלטה בבקשה עד לקבלת תוצאות הדיון המשמעת, כדי שניתן יהיה להתחשב בתוצאות אלה לצורך ההחלטה.

8. החלטה

- 8.1. היועץ המשפטי לממשלה רשאי לדחות את הבקשה. להיענות לה ולעכב את ההליכים או לעכב את ההליכים בתנאים שיקבעו.
- 8.2. החלטה לעכב הליכים לא תינתן אלא במקרים חריגים ועל יסוד טעמים מיוחדים. על השיקולים בעניין זה, ראו לעיל סעיף 2.
- 8.3. לא יעוכבו הליכים כשכתב האישום הוגש לאחר קבלת ערר לפי סעיף 64 לחוק סדר הדין הפלילי, אלא אם יש טעמים מיוחדים לכך, ומכל מקום לא יהיה עיכוב בתיק כזה אלא לאחר שנשמעה דעתו של מי שהחליט בערר.
- 8.4. החלטה לדחות את הבקשה תהיה לפי הנוסח שבנספח מס' 4. החלטה לקבל את הבקשה ולעכב את ההליכים וההודעה לבית-המשפט על עיכוב ההליכים יהיו לפי הנוסחים שבנספח מס' 5. במקרים מיוחדים, כשיש צורך בכך, ראוי לשנות את הנוסח או להוסיף טעם מיוחד (למשל, כשהנאשם לא אותר, כשהחלטה מתבססת על תסקיר של שירות המבחן, וכו').
- 8.5. החלטה לעכב את ההליכים תהיה מלווה, בדרך-כלל, באזהרה האומרת כי אם יהיו ראיות לכאורה שהנאשם עבר עבירה נוספת, תוך התקופה הקבועה בחוק לחידוש הליכים (כלומר שנה בעוון וחמש שנים בפשע), ישקול היועץ המשפטי לממשלה את חידוש ההליכים נגדו בגין העבירה נשוא העיכוב.
- האזהרה האמורה תושמט כאשר בנסיבות המקרה אין צורך או הצדקה להזהיר את הנאשם מפני התוצאות הצפויות של התנהגות עבריינית, או כאשר יש יסוד להניח שגם אם יוגש נגדו כתב אישום נוסף לא ייזקפו לחובתו ההליכים שעוכבו. כך לדוגמא, כאשר לאחר הגשת האישום נתגלו עובדות או טעמים אשר לו היו ידועים מלכתחילה, היה בהם, כנראה, כדי למנוע הגשת אישום, או כאשר ההליכים עוכבו משום שהנאשם חולה במחלה קשה וקיצו נראה קרוב.
- 8.6. לפי שיקול דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, יכול שההחלטה לעכב תהיה מותנית בתנאי מוקדם או בתנאי מאוחר, כגון, עמידה מרצון בפקוח קצין מבחן לפי תקנה 8 לתקנות העמדת עבריינים במבחן, התשי"ט - 1955, או שירות לתועלת הציבור במסגרת זו, או העמדת המבקש לדין משמעת. כן תיתכן התניה מצד היועץ המשפטי לממשלה במכתב בו מביע הנאשם חרטה על המעשה ומתחייב שלא לחזור לעבור עבירות בעתיד. ככלל, לא יעסוק היועץ המשפטי לממשלה במסגרת עיכוב הליכים בקביעת פיצוי לקורבן העבירה.
- להוציא התנאי בעניין הליכי משמעת, טעון תנאי כאמור הסכמת המבקש. לעניין זה, יפנה הפרקליט המטפל בתיק בפרקליטות המדינה אל הנאשם או בא-כוחו, יודיע לו על התנאי

ויבקש לקבל הודעה בכתב על הסכמת הנאשם למילוי התנאי, או בתנאי מוקדם - אישור לכך שהתנאי נתמלא. תנאי של קשר עם שירות המבחן יהיה בתאום מראש עם שירות המבחן.

במקרים חריגים מאוד יהיה העיכוב לתקופה, שבסיומה יוחלט סופית האם לעכב את ההליכים אם לאו.

8.7. העתקים מההחלטה ישלחו לנוגעים בדבר. ראו לעיל סעיף 5.8 ו- 5.9.

9. עיכוב הליכים בקובלנות פרטיות

9.1. היועץ המשפטי לממשלה מוסמך לעכב הליכים פליליים גם כאשר האישום הוגש כקובלנה פרטית לפי סעיף 68 לחוק סדר הדין הפלילי. ראו לדוגמא, בג"צ 156/65 פרידה שור נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יא(1) 285.

9.2. בדרך-כלל, מתוך התחשבות בכוונת המחוקק לאפשר קובלנה פרטית, בעבירות מסוימות, יימנע היועץ המשפטי לממשלה מלעכב הליכים שהחלו בדרך של קובלנה פרטית.

9.3. במקרים מיוחדים עשוי היועץ המשפטי לממשלה לעכב הליכים שהחלו בדרך של קובלנה פרטית על יסוד שיקולים של טובת הציבור. להלן דוגמאות למקרים כאלה:

(9.3.1) כשהקובל עושה, לכאורה, שימוש לרעה בהליכי הקובלנה ומטריד את הנאשם ללא צידוק, כגון, על-ידי ריבוי קובלנות בגין אותה מערכת עובדות;

(9.3.2) הקובלנה הוגשה כדי להרתיע את הנאשם או אנשים קרובים לנאשם מלסייע באכיפת החוק, כגון, על-ידי מסירת עדות נגד הקובל.

9.4. אם יש כוונה לעכב את ההליכים שהחלו בדרך של קובלנה פרטית, יש לתת לקובל הזדמנות לטעון את טענותיו.

10. עיכוב הליכים בשל חוסר אפשרות לאתר עד תביעה

10.1. סמכות עיכוב ההליכים אינה מוגבלת רק למקרים בהם הבקשה באה מטעם הנאשם. האינטרס הציבורי שבעשיית משפט צדק עומד כשיקול בפני עצמו, והוא שסיומם המהיר של ההליכים יביא לזיכוי של אדם לא בשל היותו חף מפשע, אלא בשל חוסר אפשרות סבירה להביא עד מרכזי לדוכן העדים, ואפילו לא נגרם חוסר אפשרות זה בעטיו של הנאשם.

בשל רגישות העניין, תיקים אלה יובאו להחלטה בפני היועץ המשפטי לממשלה עצמו. לאחר החלטה בדבר עיכוב הליכים בשל חוסר אפשרות לאתר עד תביעה, יקבל היועץ המשפטי לממשלה דיווח בדבר המאמצים הנעשים לאיתור העד (ראו להלן, סעיף 10.3.5).

10.2. שיקולי היועץ המשפטי לממשלה:

ואלה שיקולי היועץ המשפטי לממשלה בבואו להפעיל את סמכות העיכוב בשל חוסר אפשרות סבירה לאתר עד:

(א) האפשרות הסבירה לנהל את המשפט גם בלעדי העד;

(ב) חומרת העבירה;

(ג) האינטרס הציבורי הכרוך בניהול המשפט גם לאחר זמן;

(ד) המאמצים שנעשו לאיתור העד;

(ה) הסיכוי שהעד יאותר;

(ו) משך הזמן שחלף מאז ביצוע העבירה;

(ז) עינוי הדין שיגרם לנאשם והפגיעה בזכותו לסיוס מהיר של ההליכים לעומת הנוק הציבורי העלול לנבוע מזיכויו.

10.3. הנחיות לתביעה

תובע ינחה עצמו בעניין זה על-פי השיקולים המצוינים לעיל, בסעיף 10.2 וכן על-פי השיקולים הבאים:

(10.3.1) ככלל, עדיף לבקש מבית-המשפט לדחות את מועד הדיון, אלא אם ברור כי אין טעם מספיק לעשות כן, כגון, כאשר ברור כי העד ייעדר תקופה ארוכה מאוד או כאשר בית-המשפט כבר דחה את מועד הדיון פעמים אחדות, משום שהעד לא אותר ובית-המשפט הודיע כי לא יתן דחיה נוספת. בהקשר זה יש לזכור כי הליכים שעוכבו, אי-אפשר לחדשם אלא תוך זמן קצוב, כפי שנקבע בחוק, ובעבירות שהן עוון - תוך שנה אחת בלבד, ויש בכך טעם נוסף להעדיף, במקרים המתאימים, דחיית הדין על-פני עיכוב ההליכים.

(10.3.2) תובע המבקש מבית-המשפט לדחות את הדיון בשל חוסר אפשרות סבירה לאתר עד, יציג בפני בית-המשפט את נסיבות המקרה המצדיקות דחיית הדיון, ובכלל זה הניסיונות שנעשו לאתר את העד.

(10.3.3) הסכים בית-המשפט לדחות את הדיון בשל חוסר אפשרות לאתר עד, ינחה התובע את המשטרה לגבי ניסיונות נוספים לאתר העד ויקיים מעקב אחר פעולות המשטרה בעניין זה במועדים שיקבע מראש.

בקשה לעיכוב הליכים בשל חוסר אפשרות סבירה לאתר עד תופנה אל היועץ המשפטי לממשלה על-ידי פרקליט באמצעות פרקליט המחוז או על-ידי תובע משטרה באמצעות ראש מחלקת חקירות ותביעות במטה הארצי של משטרת ישראל.

בקשה כאמור תופנה רק כאשר בית-המשפט הודיע שיסרב לדחות יותר את מועד הדיון, או כאשר בנסיבות המקרה אין טעם מספיק לבקש מבית-המשפט לדחות את מועד הדיון, ואם לדעת הפונה המשקל המצטבר של השיקולים, מצדיק עיכוב ההליכים, להבדיל מחזרה מן האישום.

10.3.4) תנאי מוקדם לפניה אל היועץ המשפטי לממשלה הוא כאמור, שנעשו מאמצים סבירים לאיתור העד. הפניה אל היועץ המשפטי לממשלה תכלול תיאור של הפעולות שנעשו לעניין זה.

10.3.5) הפרקליט המטפל בתיק הפלילי, המבקש את העיכוב, יפנה ככלל לנאשם או לבא-כוחו ויקבל תגובתו לבקשה; עמדת הנאשם תובא לפני היועץ המשפטי לממשלה במסגרת הבקשה לפני שיחליט אם לעכב את ההליכים.

10.3.6) לאחר עיכוב ההליכים בשל חוסר אפשרות לאתר עד, יעקב התובע המטפל בתיק אחר הפעולות לאיתור העד או לאפשרות להעידו, וינחה את המשטרה בעניין זה בהתאם לנסיבות. פרקליט המחוז או ראש מחלקת חקירות ותביעות במטה הארצי של המשטרה, לפי העניין, ירשום לפניו את התיקים שההליכים בהם עוכבו בשל חוסר אפשרות לאתר עד, יקיים מעקב אחר תיקים אלה ויודיע ליועץ המשפטי לממשלה, לפי דרישתו, על התפתחות הטיפול בכל תיק כזה.

10.4. הוראות פרק זה יחולו, בשינויים המחויבים גם על החלטה לעכב הליכים בשל חוסר אפשרות להעיד עד מרכזי.

ראו גם הנחיות היועץ המשפטי לממשלה 4.3030 ו- 4.3031 לעניין עיכוב הליכים בעבירות כלכליות ופיסקליות ובעבירות תכנון ובניה.

נספחים**נספח מס' 1**

לכבוד

א.ג.נ,

הנדון: בקשתך מיום לעיכוב הליכים בתיק

בקשות לעיכוב הליכים נדונות על-ידי היועץ המשפטי לממשלה או המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, לאחר שהן מובאות בפניו יחד עם תיק החקירה ועם חוות דעתו של התובע שהגיש את כתב-האישום.

משום כך, נקבע נוהל לפיו המבקש עיכוב הליכים מפנה את בקשתו אל היועץ המשפטי לממשלה באמצעות הגוף התובע, שהגיש את כתב האישום, כדי שיעבירה למשרדנו יחד עם התיק וחוות הדעת כמפורט לעיל.

פנייתך התקבלה ישירות במשרדנו, ולפיכך העברנו אנו את בקשתך אל -

1. פרקליט המחוז
2. יחידת התביעות של משטרת ישראל
3. התובע שהגיש את כתב-האישום

וביקשנו להעביר אלינו את התיק עם חוות דעתו של התובע.

עם קבלת תיק החקירה עם הערות התובע תובא בקשתך בפני היועץ המשפטי לממשלה או אחד ממשניו.

אם הנך מבקש להחיש את הטיפול בעניין תוכל לפנות ישירות אל היחידה המסומנת לעיל ולבקש כי זו תדאג להעביר אלינו את החומר בהקדם.

בכבוד רב,

מזכירות פרקליטות המדינה

נספח מס' 2

לכבוד

א.ג.ג.,

הנדון: בקשה לעיכוב הליכים בתיק

סמך: _____

הריני לאשר קבלת מכתבך שבסמך.

אבקש להודיעך, כי לפי הנוהל שנקבע להגשת בקשות לעיכוב הליכים, יש להגיש בקשות אלה ליועץ המשפטי לממשלה באמצעות פרקליט המחוז (אם כתב-האישום הוגש על-ידי הפרקליטות), או באמצעות ראש ענף החקירות של המשטרה במחוז הנוגע בדבר (אם כתב-האישום הוגש על-ידי לשכת תביעות משטרתית). בכל מקרה אחר, יש להגיש את הבקשה באמצעות המשרד או הגוף שהגיש את כתב האישום.

לאור האמור לעיל, מוחזר בזאת מכתבך שבסמך, והנך מתבקש להגישו בדרך המקובלת. נודה על הגשת הבקשה בשני עותקים.

בכבוד רב,

מזכירות פרקליטות המדינה

נספח מס' 3

מס' תיק בפרקליטות המחוז: _____

מס' תיק במשטרה: _____

אל: פרקליט המדינה

מאת: פרקליט מחוז _____

הנדון: בקשה לעיכוב הליכים

... מצורפים בזה בקשה לעיכוב הליכים, תיקנו וחוות-דעתנו בעניין הבא:

_____	שם הנאשם:
_____	שם מגיש הבקשה:
_____	תאריך הבקשה:
_____	בבית-המשפט:
_____	מס' התיק בבית-המשפט:
_____	הדיון קבוע ליום:
_____	שם כותב חוות-הדעת:
_____	תפקידו כותב חוות-הדעת:
_____	תאריך כתיבת חוות הדעת:
_____	הערות:

פרק א': העובדות

- תארי/י בקצרה את:
1. עיקר העובדות;
 2. טענות המבקש בקשר לעובדות;
 3. אם לדעתך קיימת בעיה ממשית בקשר לעובדות - מה הבעיה.

העובדות, הטענות בקשר לעובדות, והבעיות	הערות
---------------------------------------	-------

פרק ב': הבעיות המשפטיות

כתוב/כתבי בקצרה את:

1. הטענות המשפטיות של המבקש;
2. חוות-דעתך על טענות המבקש.

הערות	העובדות, הטענות בקשר לעובדות, והבעיות

פרק ג': נסיבות מיוחדות

ציין/י בקצרה את:

1. הנסיבות המיוחדות המובאות על-ידי המבקש כטעם לעיכוב ההליכים (כגון: מצב בריאות חמור, נזק מיוחד שייגרם לנאשם וכו');
2. עמדתך לגבי הנסיבות האמורות.

הערות	העובדות, הטענות בקשר לעובדות, והבעיות

פרק ד': המלצות

1. המלצת המשטרה
2. המלצת כותב חוות-הדעת
3. המלצת פרקליט המחוז

_____ חתימת פרקליט המחוז:

_____ תאריך:

נספח מס' 4

לכבוד

א.ג.נ,

הנדון : בקשתך לעיכוב הליכים בת.פ. _____
 מדינת ישראל נגד _____
בבית-משפט
 מכתבך מיום _____

היועץ המשפטי לממשלה מילא את ידי להודיעך, כי בחן את נסיבותיו של העניין, העובדתיות והמשפטיות, וכן את העילות הנטענות להנמקת הבקשה לעיכוב ההליכים, אולם לא מצא עילה ראויה לעיכוב ההליכים.

בכבוד רב,

לשכת היועץ המשפטי לממשלה/
 _____ בשם המשנה ליועץ
 המשפטי לממשלה

העתק : הגוף התובע
 בצירוף תיקכם מס' _____

נספח מס' 5

לכבוד

א.ג.ג,

הנדון : בקשתך לעיכוב הליכים בת.פ. _____
 מדינת ישראל נגד _____
בבית-משפט
 מכתבך מיום _____

היועץ המשפטי לממשלה מילא את ידי להודיעך, כי החליט להיענות לבקשתך ולעכב את ההליכים המשפטיים בתיק שבנדון. (אם העיכוב הותנה בתנאים, יפורטו התנאים).

עם זאת, היועץ המשפטי לממשלה נותן לך / למרשך בזאת אזהרה, כי אם תעבור/ יעבור עבירה תוך התקופה הקבועה בחוק ישקול היועץ המשפטי לממשלה חידוש ההליכים בתיק זה.

בכבוד רב,

לשכת היועץ המשפטי לממשלה/

_____ בשם המשנה ליועץ

המשפטי לממשלה

העתק : הגוף התובע

בצירוף תיקכם מס' _____

נספח 5'א

ת.פ.

בבית-משפט _____ ב _____

המאשימה: מדינת ישראל

- נ ג ד -

הנאשם: _____

ת.ז. _____

הודעה על עיכוב הליכים פליליים

בתוקף סמכותי לפי סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982, הנני מתכבד להודיע לבית-המשפט הנכבד, כי החלטתי לעכב את ההליכים הפליליים נגד הנאשם בתיק זה, וזאת... (כאן יפורטו הטעמים).

(-)

היועץ המשפטי לממשלה /
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, (תאריך עברי)
(תאריך לועזי)

נספח 5ב'

ת.פ.

בבית-משפט _____ ב _____

המאשימה: מדינת ישראל

- נ ג ד -

הנאשם: _____

ת.ז. _____

הודעה על עיכוב הליכים פליליים

בתוקף סמכותי לפי סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982, הנני מתכבד להודיע לבית-המשפט הנכבד, כי החלטתי לעכב את ההליכים הפליליים נגד הנאשם בתיק זה.

עם זאת, הזהרתי את הנאשם, כי אם יעבור עבירה תוך התקופה הקבועה בחוק אשקול (ישקול היועץ המשפטי לממשלה) חידוש ההליכים נגדו בתיק זה.

(-)

היועץ המשפטי לממשלה

(המשנה ליועץ המשפטי לממשלה)

ירושלים, (תאריך עברי)

(תאריך לועזי)